

नमस्कार,

संपूर्ण जगाला कोरोना विषाणुने विळखा घातला आहे. चीनच्या वुहानमध्ये सुरू झालेले कोरोनाचे वादळ आपल्या देशात आणि राज्यातही येऊन पोहोचले आहे. त्याच्यावर मात करण्यासाठी त्याच्यापासून बचाव करण्यासाठी त्याचा प्रसार रोखण्यासाठी युद्धपातळीवर प्रयत्न केले जात आहेत. एक अघोषित आणीबाणी लागू झाली आहे. या संकटाचा सामना आपण सर्वजण अत्यंत धीराने, सावधगिरीने व संयमाने करीत आहोत.

कोरोनासारखी संकटे माणसासमोर अनेक प्रश्न निर्माण करतात. त्याच वेळी अशा आपत्ती मानवाला पुन्हा नव्याने उभे राहण्यासाठी आत्मशोध घ्यायला भाग पाडतात. जग जवळ आले आहे असे म्हटले जाते. पण आता ते इतके जवळ आले आहे की जगाच्या एका छोट्याशा कोपऱ्यात घडणारी छोटीशी गोष्ट सगळे जगच व्यापून टाकते. माणसामाणसातील देश, धर्म, जात हे सगळे भेद मोडून सगळ्या जगाला एकत्रित करून टाकते. 'सर्व काही एकच आहे' असाच जणू संदेश कोरोना देत आहे.

कोरोनाच्या काळात विलगीकरण हा सर्वात प्रभावी उपाय ठरतोय. स्वतःला सगळ्यांपासून अलग करायचे. आपला संसर्ग इतरांना होऊ नये आणि इतरांचा संसर्ग आपल्याला होऊ नये म्हणून हे विलगीकरण. सगळ्या जंजाळातून स्वतःला अलिप्त करून स्वतःकडे पाहण्याची ही एक संधीच आहे. या सक्तीच्या विलगीकरणातून आत्मपरीक्षण करणे जमू शकते. असे आत्मपरीक्षण वेगवेगळ्या स्तरांवर व्हायला हवे. व्यक्तिगत, कौटुंबिक, सामूहिक, शासकीय, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय अशा सर्वच पातळ्यांवर आत्मपरीक्षण व्हायला हवे. माणूस म्हणून आपल्या जबाबदाऱ्या, उत्तरदायित्व याची तपासणी यानिमित्ताने कदाचित होईल.

तुमच्या यशाच्या प्रवासामध्ये 'शेर्पा' सदैव तुमच्या सोबत आहे.

आपल्या सूचना व अभिप्राय यांचे सदैव स्वागत आहे.

आपला
संपादक

मुख्य संपादक
विश्वनाथ जयसिंग पाटील

संपादक
डॉ. जया विश्वनाथ पाटील

कार्यकारी संपादक
श्रीकांत साताप्पा साठे

उप संपादक
परग पुरोहित
संदीप राजपूत
अभिजित पाटील

मुखपृष्ठ मांडणी
रसिका सागवेकर

मांडणी
अपूर्वा शिंदे
भाग्यश्री घुणकीकर

मुद्रितशोधन
प्रज्ञा भोसले

वितरण व्यवस्था
८३९०५५४१६१

अभिप्राय, सूचना व वर्गणी
संपर्क

'पृथ्वी पब्लिकेशन',
१५३६, सदाशिव पेठ, पुणे ३०.
फोन.: ०२०-२४४५१९८४/८६
admin@prithvi.net.in

'यशाची परिक्रमा' हे मासिक मालक, 'पृथ्वी पब्लिकेशन' यांचेकरिता मुद्रक व प्रकाशक विश्वनाथ जयसिंग पाटील यांनी सकाळ मीडिया प्रा.लि.पुणे येथे छापून १५३६, सदाशिव पेठ, पुणे ४११०३० येथे प्रसिद्ध केले.

एप्रिल २०२०

यशाची परिक्रमा

MPSC/UPSC परीक्षांसाठी मासिक

PRITHVI
a c a d e m y

अनुक्रम

वृत्त परिक्रमा

महाराष्ट्राचा अर्थसंकल्प २०२०-२१

...५

चालू घडामोडी

राजकीय व घटनात्मक

...१०

जागतिक घडामोडी

...१६

महाराष्ट्र

...२२

आर्थिक घडामोडी

...२७

सामाजिक घडामोडी

...३६

पर्यावरण

...४३

विज्ञान व तंत्रज्ञान

...४७

संरक्षण व अंतरिक्ष

...५२

पुरस्कार व पुस्तके

...५६

क्रीडा घडामोडी

...६०

दिनविशेष

...६६

समग्र

लोकराज्य

...६८

योजना

...७३

विशेष परिक्रमा

महाराष्ट्राचा आर्थिक पाहणी अहवाल २०१९-२०

...७७

शेर्पा

शिस्त आणि स्वातंत्र्य

...९७

शिस्त आणि स्वातंत्र्य

शिस्त हा आपल्या जिवाळ्याचा विषय आहे. आपल्या सगळ्यांना शिस्त असावी असे वाटते . इतरांनी शिस्त पाळावी अशी आपली अपेक्षा असते. पण जेव्हा स्वतःला शिस्त लावण्याची वेळ येते तेव्हा मात्र आपण शिस्त विसरतो. याचे कारण अगदी सोपे आहे. आपल्याला शिस्त नको आहे कारण त्यामुळे आपले स्वातंत्र्य गमावण्याची आपल्याला भीती वाटते.

शिस्त टाळताना आपली धारणा अशी असते की मला माझ्या मनासारखे आयुष्य हवे आहे. शिस्त आली तर मनासारखे जगता येत नाही, असे आपल्याला वाटते. शिस्त म्हणजे आपल्याला एक बंधन वाटते. शिस्त आपल्याला जाचक वाटते. आपले हक्क, अधिकार यांचे संकुचन शिस्तीमुळे होते असे आपल्याला वाटते. आपल्याला संपूर्ण मोकळीक हवी आहे. संपूर्ण स्वातंत्र्य हवे आहे. पण शिस्त नको आहे.

आपण निसर्गात पहिले तर आपल्याला काय दिसते? शिस्त की स्वातंत्र्य ? निसर्गात आपल्याला या दोन्ही गोष्टी एकाचवेळी आढळतात. निसर्गातील प्रत्येक गोष्ट पूर्ण शिस्तबद्ध घडते . सूर्योदय, सूर्यास्त , पाऊस , ऋतुचक्र सगळे शिस्तबद्ध घडते. सगळे एका विशिष्ट लयीमध्ये सुरू असते. पक्षी, प्राणी यांचा दिनक्रम शिस्तबद्धपणे सुरू असतो आणि ही शिस्त त्यांच्यात अंगभूत असते . तिचा त्यांना जाच वाटत नाही. या शिस्तीमुळे ते पारतंत्र्यात गेल्याचे कधी दिसत नाही.

जंगलातील एखादे हरीण जगताना स्वातंत्र्यात जगते की पारतंत्र्यात ? नदी वाहत मुक्त वाहते की स्वतःला बांधून घेऊन ? धो-धो पाऊस पडताना तो स्वातंत्र्यात असतो की पारतंत्र्यात ? निसर्गातील प्रत्येक घटकाचे जगणे संपूर्ण शिस्तबद्ध असते. पण शिस्तबद्ध असूनही त्या जगण्यात पारतंत्र्याचा लवलेशही आढळत नाही. शिस्तबद्ध असण्यातच संपूर्ण स्वातंत्र्य आहे हे निसर्गातील प्रत्येक घटकाला पुरते ठाऊक आहे. शिस्त मोडली की स्वातंत्र्य जाणार याची त्या प्रत्येकाला जाणीव आहे.

मग आपल्याला शिस्तीचा जोखड का वाटतो ? शिस्तीमुळे स्वातंत्र्य गमावण्याची भीती का वाटते ? उत्तर साधे आणि सरळ आहे. आपल्याला खऱ्या स्वातंत्र्याचा अर्थ नीट उमगलेला नाही. आपल्या स्वातंत्र्याच्या व्याख्येत येतो तो शिस्तभंग, स्वैराचार, अस्ताव्यस्तपणा . मोडतोड करणे म्हणजे आपल्याला स्वातंत्र्य वाटते. मनासारखे स्वैर जगणे म्हणजे आपल्याला स्वातंत्र्य वाटते. पण ते खरे स्वातंत्र्य आहे का ? की ती एक गुलामी आहे ?

सूर्याच्या चक्रासोबत न उठता वाटेल तेव्हा उठणे हे स्वातंत्र्य की गुलामी ? किती भूल आहे नि किती खावे , कधी काय खावे हे न कळता मनात येईल ते , मनात येईल तेव्हा खाणे हे स्वातंत्र्य की गुलामी ? अशा जगण्यातून येणाऱ्या व्याधी हे स्वातंत्र्य की गुलामी ? काळवेळ पाहून, समजून उमजून न वागत मनात येईल तसे वागणे हे स्वातंत्र्य की गुलामी ?

आपल्या आयुष्यात यशस्वी होण्यासाठी आपण शिस्तबद्ध असणे केवळ अपेक्षित नसून ते अत्यावश्यक आहे. आपणही निसर्गाचाच एक घटक असल्यामुळे निसर्गातील शिस्तबद्धपणा निसर्गात आपल्या आतमध्ये टाकून ठेवलेला आहे. पण आपणाला त्याची जाणीव नाही. अज्ञानातून आपण शिस्तबद्धपणाऐवजी अस्ताव्यस्त आयुष्य जगत राहतो. हा अस्ताव्यस्तपणा म्हणजे खरे स्वातंत्र्य नसून ती एक मोठी गुलामी आहे याची लवकरात लवकर जाणीव आपल्याला व्हायला हवी. ज्या क्षणाला ती जाणीव आपल्याला होईल त्या क्षणी आपल्या आयुष्यात शिस्त आणि स्वातंत्र्य एकाच वेळी नांदू लागतील.